

T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 17/12/2024 15:43
Sayı: E-120.07.03-1549435
1
TÜRKİYE CUMHURİYETİNİN YÜZÜNCÜ YILI

7/17165
GK 26
ACELE

Sayı : E-72079556-610-14105703

Konu : Soru Önergeleri (7/17165)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 16.10.2024 tarihli ve 1513245 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan Tunceli Milletvekili Sayın Ayten KORDU tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/17165 Esas Numaralı yazılı soru önergesine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ
Bakan

Ek: 7/17165 Cevap Metni (4 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 2E1E3820-AE04-4050-975A-065281BB4DF9

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ashb-ebys>

Eskişehir Yolu Söğütözü Mah. 2177. Sk. No:10/A Pk: 06510 Çankaya/ ANKARA

KEP Adresi : ashb@hs01.kep.tr

Bilgi için: Aynur İLHAN ÇAK
Sosyal Çalışmacı
Telefon No: (312) 705 73 30

Tunceli Milletvekili Sayın Ayten KORDU'ya Ait 7/17165 Esas Numaralı Yazılı Soru
Önergesine İlişkin Cevap Metni

Ülkemizin yaşlanma alanındaki temel yaklaşımı; yaşlıların aileleri ve yakınlarıyla birlikte, bulundukları çevrede, aktif ve sağlıklı yaşlanma çerçevesinde yaşlanma sürecini geçirmelerini sağlamaktır.

Yaşlıların bakımdan sağlığa, istihdamdan erişilebilir çevreye, her alanda haklarını etkin kullanmalarını sağlayarak, yaşam kalitesini artırmaya yönelik çalışmalar sürdürülmektedir.

Bu doğrultuda politika ve stratejilerin belirlenmesi, sosyal hizmet faaliyetlerinin geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesi için gerekli çalışmalar hak temelli bakış açısıyla, farklı yaşlı profillerinin farklı ihtiyaçları gözetilerek yürütülmektedir.

Yaşlı bireylerin haklarını gerçekleştirebildikleri, kendi ihtiyaçlarına ve taleplerine uygun hizmetleri alabildikleri ve yaşam deneyimlerini gelecek nesillere aktarabildikleri her yaş için toplum inşa etmek vizyonu ile yaşlılık alanındaki yasal, kurumsal ve uygulamaya yönelik yapılması gerekenler için bir yol haritası niteliğinde olan Yaşlanma Vizyon Belgesi; Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (ASHB) koordinasyonunda ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının ve yaşlılık alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri ve akademisyenlerin katkılarıyla hazırlanarak 29 Nisan 2023 tarihinde kamuoyuyla paylaşılmıştır.

Yaşlanma Vizyon Belgesi'nde;

- Aktif ve Sağlıklı Yaşlanma
- Toplumsal Hayata Katılım
- Herkes İçin Yaş Dostu ve Erişilebilir Ortamlar
- Afet ve İnsani Bakımdan Acil Durumlar
- Yaşlı Hakları
- Uygulama ve İzleme,

olmak üzere 6 politika alanında 16 hedef ve 51 eylem alanı belirlenmiştir.

Yaşlanma Vizyon Belgesi ile belirlenen hedeflerin gerçekleştirilmesine yönelik olarak 2023-2025 yılları arasında yürütülecek 183 faaliyeti içeren ilk Yaşlı Hakları Ulusal Eylem Planı ise aynı tarihte kamuoyuyla paylaşılmıştır.

Ülkemizde ilk defa yaşlanmanın belirgin bir nüfus dönüşümü içerisinde muhtemel etkilerinin ortaya koyulması sağlanarak yaşlı bireylere yönelik kanıta dayalı sosyal politikaların oluşturulmasında ayırtıştırılmış demografik ve sosyo-ekonomik verilerin oluşturulması amacıyla Bakanlığımız tarafından Türkiye Yaşlı Profili Araştırması gerçekleştirilmiştir.

Bakanlığımız ile TÜİK iş birliğinde yürütülen Araştırma'nın detayı Mayıs 2024'te yayınlanmıştır. Araştırma sonuçlarından elde edilen bulgular doğrultusunda ülkemizdeki yaşlı bireylere yönelik kanıta dayalı politika ve hizmetlerin geliştirilmesi planlanmaktadır.

Yaşlı bireylere yönelik yaşlı dostu hizmet modelleri çeşitlendirilmekte ve yaygınlaştırılmaktadır. Bu kapsamda bakım ihtiyacı olan yaşlılara kurumsal bakımın yanı sıra, evde bakım yardımı ve gündüzlü bakım hizmetleri gibi toplum temelli bakım hizmetleri bütünleşik olarak sunulmaktadır.

Bu hizmetler; Huzurevleri ile Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri Yönetmeliği, Özel Huzurevleri ile Huzurevi Yaşlı Bakım Merkezleri Yönetmeliği ve Yaşlı Hizmet Merkezlerinde Sunulacak Gündüzlü Bakım ile Evde Bakım Hizmetleri Hakkında Yönetmeliği'nde belirtilen hususlar doğrultusunda sunulmaktadır.

Bu kapsamda; 60 yaş ve üzerindeki yaşlı kişileri huzurlu bir ortamda korumak, bakmak ve bu kişilerin sosyal ve psikolojik gereksinimlerini karşılamak amacı ile kurulan Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezlerimizde ilgili yönetmelik doğrultusunda hizmet verilmektedir. Öte yandan 2828 sayılı Kanunu dayanak alınarak açılan ve Ev Tipi Sosyal Hizmet Birimi olan Yaşlı Yaşam Evleri uygulaması ile 3-6 kişilik, kişilerin tek başlarına ya da eşleri ile birlikte kalabilecekleri evler ve apartmanlarda huzurevlerinde sunulan hizmetler verilmektedir.

Bunun yanı sıra yaşlı bireylere yönelik destek programlar devam etmekte olup yaşlılarımızın yaşamlarını kendi evlerinde, ailelerinin yanında sürdürebilmeleri için yerel yönetimlerin evde bakım ve gündüzlü bakım hizmetlerini desteklemek amacıyla 2016 yılında Yaşlı Destek Programını (YADES) başlatılmıştır. Türkiye’de ikamet eden ve hizmete ihtiyaç duyan, 65 yaş üstü yaşlıların korunması ve desteklenmesi ile biyo-psiko-sosyal bakıma ihtiyacı olanların yaşadıkları mekânlarda gerekli olan bakımlarının yapılarak yaşamlarının kolaylaştırılmasını ve bu hizmetlerin ülke genelinde yaygınlaştırılmasını hedefleyen YADES ile bugüne kadar 141.710 yaşlı bireye ulaşılmıştır.

Bakanlığımıza bağlı Huzurevleri ve Huzurevleri Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezlerinden hizmet almak isteyen kırsal kesimde yaşayan yaşlı bireyler de dâhil tüm yaşlı bireyler İl Müdürlüklerimiz, Sosyal Hizmet Merkezleri ile kuruluşa doğrudan başvuru yapabildikleri gibi ayrıca e-Devlet sistemi üzerinden de ön başvuru yapabilmektedir.

Ayrıca, ihtiyaç sahibi olan yaşlı bireylerin tespiti, muhtarlıklar vasıtasıyla Bakanlığımız Sosyal Hizmet Merkezleri tarafından yapılmaktadır. Yaşlı vatandaşlarımıza yönelik sosyal inceleme gerçekleştirildikten sonra durumuna uygun hizmet modeline erişimi sağlanmaktadır.

Bakanlığımıza bağlı olarak hizmet vermekte olan Özel Huzurevleri ve Yaşlı Bakım Merkezleri, Özel Huzurevleri ile Huzurevi Yaşlı Bakım Merkezleri Yönetmeliği kapsamında iş ve işlemlerini yürütmekte olup ilgili Yönetmeliğin 31 nci maddesi “*Kuruluş İl/İlçe Müdürlüğünce kuruluş açılış işlemlerini yürütmeye yetkili meslek elemanları tarafından yılda en az iki kez denetlenir. Gerektiğinde Genel Müdürlük denetim elemanları tarafından da denetlenir.*” hükmü gereğince söz konusu kuruluşlar düzenli olarak denetime tabi tutulmaktadır. Ülke genelinde Haziran 2024 itibarıyla 270 Özel Huzurevi ve Yaşlı Bakım Merkezi bulunmaktadır.

Bakanlığımız bakım kuruluşlarından hizmet alan yaşlı bireylerin memnuniyet düzeylerine ilişkin anketlerimiz belirli dönemlerde yapılmakta olup, görüş ve önerileri Bakanlığımızca yapılan çalışmalarda dikkate alınmaktadır.

Bakanlığımıza bağlı huzurevlerinde sunulan bakım hizmetlerinin yanı sıra hizmet alan yaşlı bireylerin aktif ve sağlıklı yaşlanmalarına katkı sunmak amacıyla sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler de gerçekleştirilmektedir. Bu bağlamda; Bakanlığımıza bağlı huzurevleri arasında her yıl Bocce Turnuvaları gerçekleştirilmektedir. Bugüne kadar 7 Bocce Turnuvası düzenlenmiştir.

Huzurevlerinden hizmet alan yaşlı bireylerin teknolojiye uyum sağlamalarını kolaylaştırmak amacıyla Turkcell iş birliğinde “Dijital Bahar Projesi” yürütülmektedir. Proje kapsamında 10 huzurevinde 11 Dijital Bahar Odası oluşturulmuş olup 2024 ve sonrasında söz konusu projenin yaygınlaştırılması planlanmaktadır.

Üçüncü Yaş Üniversiteleri ile yaşlı bireylere hayat boyu öğrenme kapsamında kendilerini yenilemeleri ve geliştirmeleri için imkân sunulmakta ve sosyal hayata katılımları desteklenmektedir. Üçüncü Yaş Üniversitelerinin yaygınlaştırılması amacıyla 2021 yılından bu yana Bakanlığımız tarafından üniversitelerle iş birliği protokolleri yapılmaktadır.

Bakanlığımıza bağlı yaşlı bakım kuruluşlarında görev yapan personel; sağlık meslek liseleri ile meslek liseleri ve yükseköğretim kurumlarının yaşlılık ile ilgili bölümleri ve modüler eğitim programlarına göre hasta ve yaşlı hizmetleri alanında en az dördüncü seviye veya dengi belgeye sahip veya 21/5/2010 tarihli ve 27587 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliğine göre yaşlı ve hasta hizmetleri alanında kısa süreli ve kademeli eğitim programları ile dengi kursları bitiren kişilerden seçilmektedir.

Bakım personelinin, görev yaptıkları alanda gelişimlerine katkı sağlamak amacıyla Bakanlığımız hizmet içi eğitim kursları düzenlemekte, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ile iş birliği içinde eğitim çalışmaları yapılmaktadır.

Ücretsiz Seyahat 4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile 65 yaş ve üstündeki vatandaşlara demiryolları ve denizyollarının şehir içi hatları ile yukarıda şehir içi toplu taşıma hizmetlerinden ücretsiz olarak, demiryolları ve denizyollarının şehirlerarası hatlarından ise % 50 indirimli olarak yararlanma hakkı getirilmiş olup, bu kapsamda yaşlı bireylerin toplumsal hayata aktif katılımı desteklenmektedir. Bu hizmetten; asgari %40 engelli olanlar, ağır engelliler ile bir kişiyi geçmemek koşuluyla refakatçileri, gaziler, şehit ve gazi yakınları, 65 yaşını doldurmuş Türk vatandaşları yararlanabilmektedir. 2015 yılında bu uygulamanın kapsamı özel halk otobüsleri ve deniz ulaşım araçlarını kapsayacak şekilde genişletilmiş, bu araçlara Bakanlığımız tarafından belediyeler aracılığıyla gelir desteği ödemesi başlatılmıştır.

Diğer taraftan, Bakanlığımızca Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma (SYD) Vakıfları aracılığıyla ihtiyaç sahibi vatandaşlarımıza yönelik başta 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu olmak üzere 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun ve diğer mevzuat hükümleri doğrultusunda sosyal yardım programları yürütülmektedir. Yürütülmekte olan sosyal yardım programları düzenli ve süreli nitelikte olmak üzere aile yardımları, barınma ve gıda yardımları, engelli ve yaşlı yardımları, sağlık yardımları, eğitim yardımları ve proje destekleri olarak sınıflandırılmaktadır.

Bakanlığımızca 2022 sayılı Kanun kapsamında sosyal güvencesi olmayan ve aylık bağlanacak kişinin kendisi ve eşi dikkate alınmak suretiyle kişi başına düşen aylık geliri net asgari ücretin 1/3’ünden az olan 65 yaş üstü vatandaşlarımıza yaşlı aylığı bağlanmaktadır.

Öte yandan Bakanlığımızca hayata geçirilen Türkiye Aile Destek Programı özelinde 3294 sayılı Kanun kapsamında olup hane içindeki kişi başına düşen aylık geliri, net asgari ücretin 1/3’ünden az olan hanelerden memurlar, noterler, muhtarlar hariç olmak üzere tüm çalışanlarımızın ve belirtilen gelir koşulunu sağlaması şartı ile tüm emeklilerin (SSK, BAĞKUR, Emekli Sandığı emeklileri) Aile Destek Programına başvuru imkânı mevcuttur.

Ayrıca yaşlı ve engelli vatandaşlarımızın; ev temizliği ve kişisel bakımları gibi zaruri ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla 2010 yılından bu yana SYD Vakıfları aracılığıyla uygulanan Yaşlı-Engelli Ev ve Kişisel Bakım Projeleri ulusal programa dönüştürülerek ülke genelinde yaygınlaştırılmıştır. Program kapsamında ihtiyaç sahibi olup kişisel bakımlarını ve zaruri ihtiyaçlarını karşılayamayan yaşlı ve engelli vatandaşlarımız, ağır kronik hastalığı nedeniyle kendi öz bakımını yerine getiremeyen vatandaşlarımız ve 60 yaş üstü vatandaşlarımız ikamet ettikleri evlerinde program kapsamındaki hizmetlerden faydalandırılmaktadır.

Diğer taraftan yaşlılık alanında ülkemiz Birleşmiş Milletler (BM) başta olmak üzere çeşitli uluslararası/üstü ve bölgesel kuruluşlarda temsil edilmektedir. Birleşmiş Milletler Genel

Kurulu tarafından oluşturulmuş ve görevini bu yıl itibarıyla tamamlamış olan Yaşlanma Açık-Uçlu Çalışma Grubu ile Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu (UNECE) Yürütme Kurulu'na bağlı olarak görev yapmakta olan Yaşlanma Daimi Çalışma Grubu çalışmalarına da ülkemizi temsilen Bakanlığımız adına Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü odak kurum olarak aktif şekilde katkı ve katılım sağlamaktadır.

Her yıl BM bünyesinde Üye Devletlerin, sivil toplum kuruluşlarının ve BM kuruluşlarının katılımıyla düzenlenen Yaşlanma Açık-Uçlu Çalışma Grubu toplantılarında, ana tema çerçevesinde ülkemizi temsilen "Ulusal Beyan" sunumu yapılmış, belirlenen alt temalarda ülkemizde kaydedilen gelişmeler aktarılmış ve diğer Üye Devletler ile deneyim paylaşımında bulunulmuştur. Söz konusu toplantılarda ve yaşlılık alanındaki diğer uluslararası platformlarda, yaşlı bireylerin haklarına ilişkin uluslararası bağlayıcılığı olan bir sözleşmenin gerekliliği vurgulanmıştır.

Öte yandan, Bakanlığımız UNECE Yaşlanma Daimi Çalışma Grubu'nun aktif bir üyesi olarak; Çalışma Grubu'nun her yıl düzenlenen Yıllık Toplantılarına, yıllık yayınlanan "Politika Özeti" dokümanının hazırlık çalışmalarına, beş yılda bir düzenlenen Bakanlar Konferansı'nda kabul edilen Deklarasyon Belgesi hazırlıklarına katkı ve katılım sağlamaktadır.

Bunun yanı sıra, Kasım 2022 itibarıyla Türkiye UNECE Yaşlanma Daimi Çalışma Grubu Bürosu'nda temsil edilen sekiz Devlettten biri olmuştur. Bakanlık olarak ülkemiz adına üye 8 devletten biri olarak 15. Büro Toplantısına 27-28 Nisan 2023 tarihlerinde İstanbul'da ev sahipliği yapılmıştır. Bu çalışmalar kapsamında yine ülkemiz, bu alanda bir sözleşmenin yapılandırılması hususundaki iradesini ortaya koymaktadır.